



Jaarplan activiteiten bodembeheer in 2020

Dit jaarplan is vastgesteld door het SIKB-bestuur op 11-02-2020

Versie: Definitief
Datum: 11 februari 2020

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. <i>Missie, werkwijze en activiteiten SIKB</i>	3
2. <i>Trends in het werkveld bodembeheer</i>	3
3. <i>Scope werkveld bodembeheer</i>	5
4. <i>Programmaliijnen bodembeheer 2019-2021</i>	6
5. <i>Terugblik activiteiten 2019</i>	7
6. <i>Jaarplan Bodembeheer 2020</i>	9
Bijlage 1. Jaarplan Bodembeheer 2020	11
Bijlage 2. Overzicht uitvoering jaarplan 2019	17

1. Missie, werkwijze en activiteiten SIKB

SIKB is een netwerkorganisatie die alle spelers (bedrijfsleven en overheid) bij elkaar brengt om samen de kwaliteit van de uitvoering van archeologie en het (water-) bodembeheer te borgen en waar mogelijk te verbeteren. SIKB biedt op een concrete manier inhoudelijke ondersteuning voor de uitvoeringspraktijk van archeologie en het (water-) bodembeheer. SIKB werkt samen met deze spelers aan instrumenten en kennisoverdracht voor de hele keten van opdrachtgevers, uitvoerende bedrijven en bevoegd gezag.

De SIKB-activiteiten bestaan uit het samen met betrokkenen ontwikkelen van (werk)methoden, het vastleggen van deze methoden in handreikingen of richtlijnen en het bieden van een platform voor kennisoverdracht en kennisdeling. Bij de activiteiten van SIKB staan de volgende uitgangspunten centraal:

- Aandacht voor ervaring en vakmanschap;
- Vernieuwing van proces en techniek;
- Duidelijke werkafspraken, en
- Borging van kwaliteit.

Werken aan kwaliteitsverbetering is werken met mensen, en vraagt om een goed samenwerkingsproces waarin alle belangen en relevante (praktijk)kennis worden betrokken. Bij het opstellen en beheren van kwaliteitsrichtlijnen (accreditatieschema's en beoordelingsrichtlijnen met bijbehorende protocollen en normbladen) is het organiseren van deze processen de standaardwerkwijze van SIKB.

We zien dat de kwaliteitsborging zich verder ontwikkelt. Dit komt niet alleen voort uit wet- en regelgeving. Ook signalen uit het werkveld nodigen uit tot verdieping en verbreding van de thema's waarin SIKB actief is, en tot verbreding van de scope van de instrumenten voor thema's waarin SIKB al langer actief is.

Bij al deze werkzaamheden is samenwerking met andere partijen in het veld van groot belang. Rijkswaterstaat, Deltares, RIVM, TNO en SIKB hebben hun samenwerking geïntensiveerd in het Expertisenetwerk Bodem en Ondergrond. Samen met het Informatiehuis Water en Stichting RIONED ontwikkelt en beheert SIKB datastandaarden voor de uitwisseling van digitale data in de domeinen Bodem, Water en Archeologie, inclusief het bevorderen van het gebruik van deze standaarden. Deze standaarden maken foutloze uitwisseling van digitale gegevens binnen de gehele keten (inzameling – verwerking – besluitvorming) mogelijk.

2. Trends in het werkveld bodembeheer

SIKB wil het werkveld faciliteren met kennis en instrumenten die nodig zijn om adequaat in te spelen op de huidige wetgeving, maar ook op de maatschappelijke trends die relevant zijn voor de werkvelden waarin SIKB actief is.

Klimaatverandering, groei van de wereldbevolking en energievraagstukken zijn de grote maatschappelijke opgaven van deze tijd. Zowel internationaal als nationaal worden deze opgaven opgepakt. De Verenigde Naties heeft een lijst met 17 Sustainable Development Goals (SDG's) opgesteld die in het jaar 2030 bereikt moeten zijn. Overheden spannen zich onder meer in om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, biodiversiteit te verhogen en meer grondstoffen

hoogwaardig te recyclen. Deze vraagstukken en hun oplossingen of aanpak zullen gevolgen hebben voor en/of gediend kunnen worden door kwaliteitsborging van voor onder meer bodem, water en datastandaarden. Daarom heeft het bestuur van SIKB het programmabureau gevraagd om voor een aantal maatschappelijke opgaven te beschouwen welke rol SIKB in de toekomst ten aanzien hiervan zou kunnen vervullen. Het betreft klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie. Deze opgaven zullen zowel kansen als bedreigingen voor het behoud van milieukwaliteit en archeologische waarden met zich meebrengen.

In operationele zin zien we op dit moment zijn de volgende trends in het bodembeheer:

Toenemende integraliteit

- Ondersteund door de voorbereiding van de Omgevingswet en Omgevingsbesluiten (inwerkingtreding verwacht in 2021) is een toenemende integraliteit waar te nemen in besluitvorming over bodem- en grondwater gerelateerde werkzaamheden;
- Deze trend wordt versterkt door actuele maatschappelijke opgaven zoals hiervoor beschreven: energietransitie, circulaire economie, klimaatadaptatie en behoud en herstel van biodiversiteit. Zij hebben gevolgen voor het gebruik en beheer van bodem, grondwater en ondergrond. Dit leidt tot nieuwe dilemma's, bijvoorbeeld tussen:
 - o de ambities voor circulaire economie en de zorgplicht;
 - o de ambities met betrekking tot bodemenergie in het kader van de energietransitie en zorgvuldig gebruik van de ondergrond en bescherming van andere gebruiksfuncties in de ondergrond.
- Toenemende aandacht voor duurzaam gebruik en beheer van het natuurlijk kapitaal van bodem en ondergrond. De Omgevingswet biedt decentrale overheden de mogelijkheid om hiervoor doelen en regels vast te stellen in het regionale en lokale omgevingsbeleid.
- In relatie daarmee: een toenemende accentverlegging: meer gericht op gebruik van het kapitaal dat bodem vormt.

Maatschappelijke vraagstukken

- Maatschappelijke aandacht in de media voor hergebruik van (verontreinigde/gereinigde) grond en mogelijke misstanden daarbij;
- De Inspectie Leefomgeving & Transport heeft in haar Meerjarenplan ILT 2020-2024 de 'aantasting van bodem, grond- en oppervlaktewater' als hoog risico benoemd, waarvoor ILT het programmatisch toezicht, zoals ingezet in 2018, zal voortzetten. Voor 2020 zijn de volgende speerpunten benoemd voor thematisch toezicht en bevorderen van bewustzijn: grondimport, bodem-as, thermisch gereinigde grond, shoppen met grond en baggerspecie. Tevens start ILT in 2020 twee projecten gericht op betere kwaliteitsborging van bodembeheer en bodembescherming: 'de overheid als opdrachtgever' en 'diepe plassen'.
- Afronding van de bodemsaneringsoperatie en overgang naar langdurig beheer van achterblijvende (rest)verontreinigingen in bodem en grondwater. Dit vraagt om kennisuitwisseling en uitvoeringsinstrumenten voor organisatie van (na)zorg en gebiedsgericht (grondwater)beheer en het toezicht daarop. Tot op heden vindt beperkte monitoring van toepassingen van verontreinigde grond en bouwstoffen plaats;
- Toenemend belang van digitaal werken vanwege digitalisering van de samenleving en toenemende integraliteit van afwegingen over inrichting en gebruik van de ruimte.

Uitdagingen schemabeheer

- Beperkte flexibiliteit met betrekking tot wijziging van de kwaliteitsborgingsschema's, door verlaging van de frequentie van wijziging van de Regeling bodemkwaliteit naar eenmaal per jaar. De Omgevingswet zal geen regelingen kennen, waardoor bij inwerkingtreding van de

Omgevingswet de frequentie van aanpassing van wettelijk verplichte schema's mogelijk verder zal afnemen.

- Een afnemend belang van generieke normen, en daarvoor in de plaats een toenemend gebruik van de risicobenadering om te bepalen of en zo ja welke ingrepen in de bodem noodzakelijk zijn;
- Toegenomen aandacht voor nieuwe verontreinigingsparameters, waardoor vraag ontstaat naar werkvoorschriften voor onderzoek naar niet genormeerde stoffen in (water)bodem en grondwater;
- Veranderende relatie tussen publieke en private partijen, die gevolgen kan hebben voor de verhouding van deze partijen in SIKB-verband;
- De rol van lokale overheden in alle domeinen van het omgevingsbeleid wordt groter vanwege de decentralisatiegedachte en ondersteund door de komende Omgevingswet;
- Werkzaamheden worden in toenemende mate via aanbestedingen in de markt gezet. De gang van zaken tijdens het aanbestedingsproces bemoeilijkt soms het leveren van kwaliteit (bijvoorbeeld de toedeling van risico's of het verstrekken van informatie).

Innovatie

- Stagnatie bij het toepassen van extensieve veldwerktechnieken en ontwikkeling van de kwaliteitsborging daarbij.

3. Scope werkveld bodembeheer

Het werkveld bodembeheer omvat momenteel de volgende thema's:

- Milieuhygiënisch veldwerk voor bodembeheer, chemische laboratoriumanalyses, bodemsanering en de milieuhygiënische begeleiding daarvan, grondreiniging, partijkeuringen, partijbeheer en samenvoegen van grondproducten en grondverzet;
- Milieuhygiënisch veldwerk voor waterbodembeheer, baggervolumebepalingen, ingrepen in de waterbodembodem, milieukundige begeleiding, beheer van baggerdepots, reiniging, keuring en afzet van baggerspecie;
- Mechanisch boren, bodemenergiesystemen, bronbemalingen, sleufloze technieken.

SIKB richt zich daarbij op de volgende doelgroepen: overheden, opdrachtgevers, uitvoerende partijen.

SIKB zet de volgende instrumenten in om samen met uitvoerende bedrijven, bevoegd gezag en opdrachtgevers de kwaliteit van de uitvoering van (water)bodembeheer te borgen en waar mogelijk te verbeteren:

- Duidelijke werkafspraken (protocollen, handreikingen, normbladen, BUM's, HUM's en controlelijsten voor toezicht, standaarden voor databeheer voor digitaal werken in de keten);
- Borging van de werkafspraken (accreditatieschema's, certificatieschema's, beoordelingsrichtlijnen);
- Kennisoverdracht (platforms, themabijeenkomsten, opleidingen, examens);
- Voorlichting en informatie: (nieuwsberichten, uitdragen van feiten en achtergronden, blogs en commentaren). SIKB hecht eraan bodem en ondergrond op een positieve wijze te 'framen' en de sector voor een brede range aan doelgroepen aantrekkelijk(er) te maken;
- Ondersteunende tools (websites en apps).

4. Programmaliijnen bodembeheer 2019-2021

Het programma Bodembeheer blijft zich in de jaren 2019-2021 op de volgende programmaliijnen richten:

1. Effectief en actueel stelsel;
2. Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig;
3. Kennis op orde.

Ad 1) Programmaliijn 'Effectief en actueel stelsel'

In de programmaperiode zal het motto voor deze programmaliijn zijn: 'Vereenvoudigen, harmoniseren en versnellen'.

De activiteiten in deze programmaliijn hebben tot doel om te borgen dat de SIKB-documenten en tools blijven voldoen aan de volgende criteria:

- Inhoudelijk actueel;
- Eenvoudig en doelmatig van opzet;
- Transparant en onderling uniform waar mogelijk;
- Goed leesbaar en aantrekkelijk voor de gebruikers;
- Verwijzingen naar andere norm-documenten op orde;
- Internationaal ontsloten via Engelstalige samenvatting;
- Flexibel, zodat nieuwe kennis en technieken snel de weg naar de praktijk vinden.

Ad 2) Programmaliijn 'Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig'

Binnen deze programmaliijn worden activiteiten uitgevoerd gericht op:

1. Bevorderen acceptatie en toepassing technische vernieuwingen, zoals alternatieve werkwijzen, extensieve veldwerktechnieken en sleufloze boortechneken.
2. Bevorderen digitaal werken en gebruik van Big Data.
3. (Door)ontwikkelen van instrumenten en kennisoverdracht daarover om de sector te ondersteunen bij het adequaat inspelen op actuele maatschappelijke opgaven en ontwikkelingen binnen het werkveld bodembeheer (zie hoofdstuk 2).
4. Anticiperen op nieuwe wetgeving (met bijzondere aandacht voor Omgevingswet en -besluiten), en zo nodig beïnvloeden wetgevingstraject met betrekking tot aspecten in de regelgeving die doorwerken naar het stelsel voor kwaliteitsborging.
5. Zo mogelijk anticiperen en adequaat reageren op publiciteit of politieke actualiteiten (zoals recent over thermisch gereinigde grond, diepe-plassen beleid, IBC-werken, circulariteit van grond en bouwstoffen); waar mogelijk invloed uitoefenen met betrekking tot aspecten die doorwerken naar het stelsel voor kwaliteitsborging. Tevens actieve bijdrage leveren aan een positieve beeldvorming over het werken in het vakgebied van de (water)bodem.

Ad 3) Programmaliijn 'Kennis op orde'

Het wegvloeien van bodem-gerelateerde kennis bij overheden en bedrijven kan goede uitvoering van de werkzaamheden in de weg staan. De toenemende integraliteit van de werkzaamheden vraagt om verbreding van de kennis, maar op onderdelen ook op verdieping (bijvoorbeeld toepassen risicobenadering, scenario-denken, toepassingsmogelijkheden van extensieve veldwerktechnieken). Ook bij toenemende integraliteit van het werk blijft vakkennis van specialistische velden als waterbodems, bodem en grondwater noodzakelijk om deze aspecten op adequate manier te kunnen betrekken bij integrale afwegingen en bij gebruik van en werkzaamheden in en op de (water)bodem. Er blijkt bij de gebruikers van de SIKB-documenten (publiek en privaat) blijvend behoefte te zijn aan

uitleg en verdieping over de (technische) achtergronden van bodemzaken. Naast kennisontwikkeling is blijvende aandacht voor kennisdoorwerking nodig.

Bijzonder aandachtspunt hierbij in deze programmaperiode is de bevordering van de toepassing van technische vernieuwingen, zoals extensieve veldwerktechnieken. Dit geldt ook voor de kennisbehoefte die ontstaat door de introductie van de Omgevingswet en daarbij behorende decentralisatie van bevoegdheden.

Voor de mensen die werkzaam zijn in het werkveld is het van belang om blijvend te investeren in de eigen kennis, om ook in de toekomst in staat te zijn om een relevante bijdrage te leveren aan maatschappelijke vraagstukken waarbij bodem en ondergrond een rol spelen.

Binnen deze programmalijn wordt kennis over de kwaliteitsborging van de uitvoering gedeeld met het werkveld via de volgende communicatiemiddelen:

- Websites van SIKB;
- Bijdrage aan de nieuwsbrief Tussen bodem en ondergrond;
- Platformbijeenkomsten;
- Opleidingen en cursussen;
- Themabijeenkomsten over (actualiteiten rondom) de toepassing van de SIKB-instrumenten voor bodembeheer, gericht op de gebruikers van deze instrumenten (uitvoerende bedrijven, bevoegd gezag, certificerende instellingen) en op opdrachtgevers;
- Het SIKB-jaarcongres;
- Presentaties op door externe partners verzorgde bijeenkomsten, symposia etc.
- Informatiedocumenten over specifieke onderwerpen.

Onderzocht wordt de inzet van nieuwe vormen van kennisuitwisseling, zoals 'blended learning' en 'e-learning', en video's en animatiefilmpjes.

5. Terugblik activiteiten 2019

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de door SIKB uitgevoerde werkzaamheden op het gebied van bodembeheer in 2019. Een meer gedetailleerd overzicht van de uitvoering van de activiteiten van het jaarprogramma 2019 is weergegeven in bijlage 2.

Implementatie Omgevingswet en Tijdelijk Handelingskader PFAS

Het eind 2018 gestarte project Impactanalyse Omgevingswet op SIKB-documenten is april 2019 afgerond. Medio 2019 werden het ontwerp Aanvullingsbesluit bodem en het Tijdelijk Handelingskader PFAS gepubliceerd. Daaropvolgend zijn voor alle normdocumenten die onder de erkenningsregeling voor bodembeheer vallen aanpassingen met het oog op de komende Omgevingswet voorbereid. Tegelijkertijd is er een beperkt aantal tekstuele verduidelijkingen en verbeteringen meegenomen. Op verzoek van het Ministerie van I&W zijn er geen grote inhoudelijke wijzigingen opgenomen. Uitzonderingen (in afstemming met het Ministerie) zijn de verwerking van de (wettelijke) eisen met betrekking tot PFAS en Diepe Plassen en gewijzigde indeling met betrekking tot graven en saneren als gevolg van de Omgevingswet.

De voorgenomen wijzigingen zijn eind 2019 gepubliceerd voor een openbare reactieronde.

Verwerking van de reacties, en vervolg van de procedure tot vaststelling van deze wijzigingen volgt in 2020. Beoogde vaststelling van de gewijzigde normdocumenten in de Rbk is voorzien per 1-1-2021.

Herziening BRL 6000 Milieukundige begeleiding en BRL 7000 Bodemsanering

Begin 2019 heeft de eerder in gang gezette inhoudelijke herziening van protocol 6003, en daarmee samenhangende wijzigingen in protocol 7003, geresulteerd in vaststelling van nieuwe ontwerpdocumenten. Het ontwerp-protocol 6003 is inhoudelijk ingrijpend gewijzigd: het protocol is gebaseerd op een nieuwe, meer risico-gestuurde en op vertrouwen in vakmanschap gebaseerde wijze van invullen van milieukundige begeleiding bij ingrepen in de waterbodem.

Deze lijn is in de tweede helft van 2019 doorgezet bij de actualisatie van de overige protocollen onder BRL 6000 en 7000. Gelijktijdig met de inhoudelijke herziening, zijn ook wijzigingen voor de doorvoering van de Omgevingswet doorgevoerd.

Dit traject heeft eind 2019 geresulteerd in vaststelling van ontwerp-documenten door het CCvD Bodembeheer.

Uitbreiding AS3000 en AP04 voor analyses op PFAS

In 2019 is gestart met het ontwikkelen en inbouwen in AP04 en AS 3000 van nieuwe prestatiebladen voor de benodigde analyses op PFAS van grond, grondwater en waterbodem. Eind 2019 heeft het Accreditatiecollege Bodembeheer de ontwerp-documenten vrijgegeven voor een openbare reactieronde. Afronding wordt verwacht in het tweede kwartaal van 2020.

Vervolgkoers BRL 1000, 2000 en 6000 voor bodemonderzoek

In 2018 is op initiatief van de Programmaraad bodembeheer het project 'Verkenning vervolgkoers kwaliteitsborging bodembeheer' gestart. De eerste fase is in 2018 voltooid: de wensen voor verbetering van (het functioneren) van de kwaliteitsborging voor BRL 1000, 2000 en 6000 zijn in kaart gebracht. In 2019 is fase 2 uitgevoerd, waarbij met de betrokken partijen is gesproken over de uitkomsten en de invulling van het vervolgproces, dat vooral betrekking heeft op verbetering van het ketentoezicht. De Programmaraad bodembeheer heeft eind 2019 geadviseerd om vanuit SIKB initiatief te nemen voor het vervolgproces met de betrokken partijen in gang te zetten. Dit zal in 2020 worden opgepakt.

Over dit project vindt periodiek afstemmingsoverleg plaats tussen het Ministerie van I&W en SIKB, in verband met het project 'Beleidsvaluatie Kwalibo'. Het Ministerie van I&W heeft eind 2018 deze beleidsvaluatie gestart. Afronding wordt begin 2020 verwacht.

Verkenning transitie naar een Circulaire Economie in het Bodembeheer

NLingenieurs en SIKB hebben een Projectvoorstel Verkenning transitie naar een Circulaire Economie in het Bodembeheer ingediend bij het Kennisbudget van het Uitvoeringsprogramma (UP) bij het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. Andere partners in dit traject zijn: Provincie Gelderland, Havenbedrijf Rotterdam, Gemeente Amsterdam, DCMR en de Vereniging van Waterbouwers.

Eind 2019 is vanuit het Kennisbudget van het UP een bijdrage voor dit project ter beschikking gesteld. De uitvoering van het project zal in 2020 starten.

Het doel van deze verkennende studie is het aandragen van adviezen voor de gewenste verbeteringslag in de keten van hergebruik van grond én inbedding in Kwalibo.

De verkenning is gericht op:

- Verkrijgen van beter inzicht in de praktijk van het toepassen van secundaire grondstromen en secundaire grondstoffen binnen het domein van bodembeheer;
- Ideeën opdoen en mogelijkheden onderzoeken om CE-principes (beleidsmatig) toe te passen. Dit als aanzet voor verdere bewustwording, inspiratie en eventuele vraagarticulatie voor vervolg;
- Nagaan waar er vanuit oogpunt van beheersing en controleerbaarheid hiaten en verbeterpunten zitten in huidige wet- en regelgeving en hier suggesties voor invulling aan geven (Kwalibo, Omgevingswetgeving).

Overige activiteiten

In de tweede helft van 2019 is het project Herziening competentie-eisen bodembeheer gestart. Hierin wordt een generieke structuur voor formulering van de competentie-eisen voor alle BRL-en voor bodembeheer ontwikkeld. Het project loopt door in 2020. Na instemming met de generieke structuur door het CCvD Bodembeheer, zal de uitwerking voor iedere BRL worden opgestart. Waar dit logisch is zal gezamenlijk uitwerking voor 'families' van BRL-en plaatsvinden. Dit project is in de plaats gesteld van het project 'Herziening Hoofdstuk 3 / kwaliteitssysteem', zoals in het Jaarplan 2019 was opgenomen. Reden voor de wijziging is dat de initiatiefnemers (CI-en) hebben aangegeven meer te verwachten van herziening competenties, daar de kwaliteitssystematiek al grotendeels geharmoniseerd is in de diverse documenten. Wel is aandacht gevraagd voor interne auditoren, hetgeen in het project Herziening competentie-eisen bodembeheer wordt meegenomen.

In het project 'In de ondergrond blijven' is het protocol Geotechnisch grondonderzoek bij sleufloze technieken vastgesteld.

Begin 2019 zijn de discussies over de taakverdeling bij beheer en onderhoud het BRL 11000 erkende bedrijf en het BRL 6000-21 erkende bedrijf, en over een mogelijke dubbele erkenningsplicht voor mechanisch boren voor bodemenergiesystemen, afgerond. De resultaten van deze discussies zijn, tegelijk met nog openstaande reactiepunten uit de openbare reactieronde en de HUF-toets van 2017 verwerkt in een nieuwe versie 3.0 van BRL 11000 en protocol 11001, die in de eerste helft van 2019 zijn vastgesteld.

Er is in 2019 wegens prioritering van alle andere activiteiten geen uitvoering gegeven aan het beoogde ringonderzoek door de certificerende instellingen (gericht op protocol 1001).

6. Jaarplan Bodembeheer 2020

In 2020 worden voor de 3 programmalijnen de volgende accenten gelegd:

1. Effectief en actueel stelsel:

Voortzetting van de implementatie van de Omgevingswet. Dit betreft:

- Doorlopen van de vervolprocedure voor de wijzigingen in de BRL-en (mede) ter implementatie van de Omgevingswet en onderliggende besluiten en regelingen (openbare reactieronde, HUF toets en RvA procedure);
- Actualisatie van de instrumenten voor de overheidstaken voor bodembeheer, afgestemd op de behoeften van gemeenten, omgevingsdiensten en waterschappen. Tevens zal binnen het Platform Overheid en Kwaliteit Bodembeheer (POKB) bij de visitatieronde in 2020 worden geaudit in hoeverre de deelnemende bevoegde gezagen gevorderd zijn met de voorbereiding van beleid en procedures voor implementatie van de Omgevingswet.

2. Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig:

- Toevoegen van bewezen nieuwe meettechnieken aan protocollen voor bodemonderzoek;

- Uitvoeren van de Verkenning transitie naar een Circulaire Economie in het Bodembeheer, samen met NLingenieurs, Provincie Gelderland, Havenbedrijf Rotterdam, Gemeente Amsterdam, DCMR en de Vereniging van Waterbouwers (zie voor toelichting hoofdstuk 5).
- SIKB zal in 2020 een rol nemen in de voorbereiding van afspraken tussen partijen over digitale uitwisseling en ontsluiting van informatie over bodemverontreiniging en bodemenergiesystemen, en deze afspraken borgen in de daarvoor relevante datastandaarden en beoordelingsrichtlijnen, in nauwe verbinding met de BRO.

3. Kennis op orde:

- Bijeenkomsten en cursussen gericht op borging uitvoeringskennis, zowel voor bestaande werkwijzen als voor wijzigingen daarin, bijvoorbeeld door wijzigingen in wetgeving (Omgevingswet) of werkvoorschriften.

De voorgenomen activiteiten voor de drie programmalijnen zijn weergegeven in bijlage 1.

Bijlage 1. Jaarplan Bodembeheer 2020

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2020	
I. Programmalijn Effectief en actueel stelsel	
A. Algemeen	
1. Harmoniseren bestaande regelingen	Vervolg project Herziening competentie-eisen bodembeheer, waarin een generieke structuur voor formulering van de competentie-eisen voor alle bodem-BRL wordt uitgewerkt.
2. Vervolg Implementatie Omgevingswet in BRL 1000, 2000, 6000, 7000, 7500, 9335	Eind 2019 gewijzigde protocollen 6001, 6002, 6003, 7001, 7002 en 7003 in ontwerp vastgesteld door CCvD en is de openbare reactieronde gestart. In de overige documenten zijn praktijkpunten doorgevoerd, de ontwerp-wijzigingen naar aanleiding daarvan zijn in ontwerp vastgesteld door CCvD. Openbare reactieronde is eind 2019 gestart. In 2020 vervolg met openbare reactieronde, HUF-toets en RvA-toets. In najaar 2020 communicatie over de wijzigingen.
3. Versnelling procedures	Vervolg overleg met I&W en RvA om een procedure te ontwikkelen waarmee de wederzijdse processtappen worden afgestemd, en frequente aanpassing van kwaliteitsborgingschema's en de wettelijke verankering daarvan onder de Omgevingswet mogelijk blijft.
4. Ringonderzoek certificerende instellingen.	Ringonderzoek Certificerende Instellingen Bodembeheer, om de werkwijze door de CI's (verder) te harmoniseren.
5. Monitoring uitvoering certificaathouders	Jaarrapportage functioneren certificatieschema's 2019. Vaststelling en publicatie in 2020.
B. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
6. Analyse vervolgoers kwaliteitsborging bodemonderzoek – fase 2: formuleren maatregelen	De scope van de verkenning betreft BRL 1000, 2000 en 6000. In 2018 is met het werkveld in beeld gebracht: Welke kwaliteitsverbeteringen willen we bereiken, welke zaken willen we behouden en wat willen we verbeteren om het vertrouwen in het kwaliteitsborgingsstelsel voor bodem te vergroten? In fase 2 worden deze wensen uitgewerkt tot concrete verbetervoorstellen voor zover die passen binnen het huidige wettelijke kader voor kwaliteitsborging bodembeheer.
7. Verkenning herziening BUM's en HUM's voor hergebruik van grond en bagger en voor bodemsanering, met het oog op de implementatie van de Omgevingswet.	Overleg met gemeenten, omgevingsdiensten en waterschappen om behoefte en wensen in kaart te brengen. In lijn daarmee volledige herziening van de bestaande documenten (BUM en HUM Bodemsanering van SIKB, HUM Besluit bodemkwaliteit van RWS Bodemplus).
8. Herziening digitale checklisten voor toezichthouders Besluit bodemkwaliteit en Besluit Uniforme Saneringen.	Uitvoering in samenhang met actie 7.
9. Vertaling nieuwe normen voor uitloogtesten EU-Bouwproducten-verordening (CPR) in AS3000 en mogelijk Protocol 9335-9, AP04 en protocol 1002-1003.	Europese normen voor uitloogtesten voor bouwproducten in voorbereiding. Vanwege verplichte karakter is aanpassing van AP04 (alleen de onderdelen over bouwstoffen) nodig.

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2020	
10. Vertalen uitkomsten van het onderzoek 'Asbest en puin' naar protocol 2003 en 2018 en BRL 2000	In 2018 is in opdracht van RWS onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen puin in grond/bodem en asbestgehalten. Het NEN werkt aan de vertaling van de onderzoeksresultaten in NEN 5707. Indien van toepassing zal SIKB, zodra mogelijk, starten met de voorbereidingen van aansluitende aanpassingen in protocol 2003 (in samenhang met activiteit 24), 2018 en BRL 2000.
11. Herziening Protocol 6003 en 7003	Herziening Protocol 6003 Milieukundige begeleiding bij ingrepen in de waterbodembodem en waterbodemsaneringen. Eind 2019 gewijzigde protocollen 6003 en 7003 (gelijktijdig met 6001, 6002, 7001, 7002) in ontwerp vastgesteld door CCvD en is de openbare reactieronde gestart. In 2020 verwerking openbare reactieronde, HUF-toets en RvA-toets.
12. Aanvulling Richtlijn Baggervolumebepalingen	De resultaten van het project Bodemonderzoek van de Toekomst leiden tot een aanvulling op deze Richtlijn, voornamelijk met betrekking tot elektronische technieken voor het inmeten van waterbodembodem. Geplande vaststelling in CCvD 1 ^e helft 2020.
C. Mechanisch boren, bodemenergie en bronningen	
13. BRL SIKB 11000, Ontwerp, Realisatie en Beheer en Onderhoud van het ondergronds deel van installaties voor bodemenergie	De geactualiseerde versie 3.0 treedt, als eerste versie van dit schema onder accreditatie, in werking tegelijk met de wijziging van de Rbk in 2020. Eind 2019 is ontwerp-wijzigingsblad ter implementatie van de Omgevingswet vastgesteld in het CCvD en is de openbare reactieronde gestart. In 2020 verwerking openbare reactieronde, HUF-toets en RvA-toets.
14. Herziening BUM's en HUM's Bodemenergie	Actualisatie van de documenten met het oog op de implementatie van de Omgevingswet. Tevens herziening en digitalisering van de methode voor berekening van interferentie tussen kleine gesloten bodemenergiesystemen, en in lijn daarmee actualiseren van Bijlage 2 de BUM-HUM Bodemenergie voor gemeenten. Naar behoefte van gebruikers doorvoeren van andere inhoudelijke aanpassingen.
15. Herziening BRL 12000 Tijdelijke grondwaterbemaling	Actualisatie ter implementatie van de Omgevingswet, de Wet Kwaliteitsborging Bouw en van nieuwe inhoudelijke ontwikkelingen.
16. Herziening BUM Tijdelijke bemalingen	Actualisatie van deze handreiking voor vergunningverlening voor waterschappen om in licht van Omgevingswet en aanpassing van de m.e.r.-wetgeving een integrale afweging te maken voor vergunnen van tijdelijke bemalingen.
17. Aanpassing BRL 2100 Mechanisch boren	Wijzigingsblad bij BRL en protocol met onder meer de doorvertaling van wijziging Rbk m.b.t. dubbele erkenningsplicht voor boorbedrijven die boringen verrichten voor bodemenergiesystemen. Tevens wijzigingen ter implementatie van de Omgevingswet. Eind 2019 is het wijzigingsblad in ontwerp vastgesteld in het CCvD en is de openbare reactieronde gestart. In 2020 verwerking openbare reactieronde, HUF-toets en RvA-toets. De behandeling van de wensen voor aanpassing BRL en protocol die resteren vanuit het begin 2018 afgeronde project, waaronder verwerken van resultaten onderzoek naar effecten van eventuele aanpassing van de reikwijdte van het

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2020	
	schema, kan pas in gang worden gezet na afronding van de discussie, o.l.v. Ministerie van I&W, over effecten van wijzigingen reikwijdte erkenningsplicht. Daardoor geen activiteiten door SIKB op deze onderwerpen in 2020.
18. Actualisatie Richtlijn Brandputten (Stichting Erkenningsregeling voor het Grondboor- en Bronbemalingsbedrijf, 2007)	De 'Richtlijn voor de aanleg en installatie van brandputten' geeft technische kwaliteitseisen en eisen ter bescherming van het milieu, inclusief de bodem. In overleg met de branche en andere belanghebbenden, wordt de richtlijn nu door SIKB beheerd en geactualiseerd. Actualisatie is gestart in 2018. In 2020 vervolg van de actualisatie.
D. Digitaal werken	
19. Actualisatie datastandaard SIKB0101 met het oog op de implementatie van de Omgevingswet	Toevoegen nieuwe terminologie van de Omgevingswet in datastandaard SIKB0101.
II. Programmalijn Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig	
A. Algemeen	
20. Verkenning transitie naar een Circulaire Economie in het Bodembeheer	Het doel van deze verkennende studie is het aandragen van adviezen voor de gewenste verbetering in de keten van hergebruik van grond én inbedding in Kwalibo. De verkenning wordt uitgevoerd door NLIingenieurs en SIKB. Andere partners zijn: Provincie Gelderland, Havenbedrijf Rotterdam, Gemeente Amsterdam, DCMR en de Vereniging van Waterbouwers. De verkenning wordt uitgevoerd met een bijdrage vanuit het Kennisbudget van het Uitvoeringsprogramma bij het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020.
21. Werkvoorschriften veldwerk bij onderzoek naar PFAS in grond en (water)bodem	Verkennen draagvlak voor opnemen van werkvoorschriften voor monsterneming en transport van monsters voor analyse op PFAS – afgestemd op de werkvoorschriften voor PFAS in AS300 en AP04 - in schema's voor bodemonderzoek.
B. Digitaal werken	
22. Bijdrage bodeminformatiebeheer in het kader van Convenant-afspraken, Omgevingswet en BRO	Voorzetting inspanningen ter bevordering van toepassing datastandaard SIKB0101 en kwaliteitsborging bij trajecten waarin uitwisseling van digitale gegevens wordt voorbereid (BRO, Digitaal Stelsel Omgevingswet). Onder regie van SIKB scenario's onderzoeken waaronder bodemverontreinigingsdata in de BRO kunnen worden gebracht.
C. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
23. Besluitvormingsproces aanpassingen m.b.t. Nieuwe Bedreigingen	Verkenning en besluitvorming over gewenste wijzigingen in de kwaliteitsborgingsschema's voor bodembeheer t.a.v. de opkomende nieuwe verontreinigingsparameters, mede in relatie tot de opgave van 'Circulaire economie'.
24. Verkenning actualisatie werkvoorschriften waterbodemonderzoek (protocol 2003)	Aandachtpunten hierbij zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Naar aanleiding van de vernieuwde NEN-normen voor waterbodemonderzoek (5717 / 5720) verwijzingen voor asbestonderzoek aanpassen in protocol 2003.

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2020	
	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen mogelijkheden voor verduurzaming van veldwerk in het licht van de circulaire economie en klimaatadaptatie – in samenwerking met NEN. • Toevoegen van uit te wisselen veldwerkdata (reeds gerealiseerd in protocol 2001 en 2002).
25. Geofysische meettechnieken in schema's voor bodemonderzoek inbedden	<p>Ontwikkelen van voorschriften voor inzet van gevalideerde geofysische meettechnieken bij (water)bodemonderzoeken en partijkeuringen. Voornemen is om deze voorschriften toe te voegen aan de bestaande schema's voor bodemonderzoek.</p> <p>Als onderdeel van het project onderzoeken hoe meetresultaten die ingewonnen worden met de betrokken geofysische meettechnieken, toegevoegd kunnen worden aan datastandaard SIKB 0101.</p>
26. Pilot generieke alternatieve werkwijze	<p>Voortzetting van de in 2019 gestarte pilot. Om versnelling van de implementatie van nieuwe werkwijzen/inzichten te realiseren, wordt een pilot uitgevoerd waarin met meerdere bevoegde gezagen tot goedkeuring van een vanuit marktpartij(en) voorgestelde alternatieve werkwijze wordt gekomen. Na afronding van de pilot wordt in 2020 geëvalueerd of het wenselijk is om deze procedure te bestendigen en onder welke voorwaarden.</p>
D. Mechanisch boren, bodemenergie en bronneringen	
27. Sleufloze boortechnieken	
a. Validatie protocol Boogboringen	<p>Validatie-onderzoek concept-protocol Boogboringen en opstellen definitief protocol. Praktijkproef tweede kwartaal 2020, ontwerp in CCvD beoogd 3^e kwartaal 2020. Vaststelling in CCvD beoogd in 4^e kwartaal 2020.</p>
b. Kennisdocument sleufloze boortechnieken voor bevoegde gezagen	<p>Kennisdocument gericht op het verhogen van het kennisniveau van bevoegde gezagen met betrekking tot technische en juridische aspecten van sleufloze technieken. Ontwikkeling kan starten nu het Protocol Geotechnisch grondonderzoek is vastgesteld. Vaststelling in CCvD beoogd 4^e kwartaal 2020.</p>
28. Bijdragen aan overgang van NEN 5104 Boorbeschrijvingen en 5706 Zintuigelijke waarnemingen naar NEN-EN ISO 14688 en NEN-EN-ISO 25177	<p>Deze overgang heeft gevolgen voor BRL 2000, BRL 2100, BRL 6000, BRL 7000, BRL 12000 en de Richtlijn voor geotechnische vooronderzoek bij sleufloze boortechnieken (in ontwikkeling).</p> <p>Doorlopende activiteit in 2020. Met het NEN wordt gesproken over de mogelijkheden van het starten van een gezamenlijk project en de daarvoor te maken onderlinge afspraken.</p>
III. Programmalijn Kennis op orde	
29. Update kennisportaal Waterbodewijzer.nl wegwijs in de waterbodem	<p>De website Waterbodewijzer.nl is een kenniswebsite over waterbodem-(beheer) en baggeren. Actualisatie vindt plaats met als input de inhoudelijke informatie uit het Praktijkboek Waterbodems en het Handboek Waterbodem. Daarbij wordt ook de in het netwerk beschikbare inhoudelijke en juridische kennis over niet-gesprongen explosieven en over archeologie gebundeld. De update vindt plaats in nauwe samenwerking met RWS Bodemplus en de Unie van Waterschappen.</p>

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2020	
30. Bijeenkomsten kennisoverdracht en kennisdelen	<p>Platforms:</p> <p>a) Platform Bodembeheer: twee bijeenkomsten. b) Platform Toezicht Bodem: een bijeenkomst. c) Platform Baggernet: twee bijeenkomsten. d) Platform Bronbemalen: twee bijeenkomsten.</p> <p>Losse themabijeenkomsten n.a.v. actualiteiten en vragen/knelpunten in de uitvoeringspraktijk (ca. 4 bijeenkomsten). Onder andere m.b.t.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interferentie bij gesloten bodemenergiesystemen, organisatie in samenwerking met Bodemplus (maart 2020). • Wijzigingen in SIKB-schema's naar aanleiding van de aankomende omgevingswetgeving.
31. Platform Overheid en Kwaliteit Bodem (POKB)	<p>Twee bijeenkomsten van het platform in 2020.</p> <p>Uitvoering visitaties 2020. Opstellen concept-rapportage visitatie-ronde 2020.</p> <p>Met gemeenten en omgevingsdiensten, toekomstige behoefte gezagen voor verontreiniging in de bovengrond, overleg over de toekomstige invulling van het POKB. Hierbij wordt afgestemd met OmgevingsdienstNL in het kader van het instrument 'Collegiale toetsen' waarmee OmgevingsdienstNL de afgelopen 2 jaar ervaring heeft opgedaan.</p> <p>Afhankelijk van de uitkomsten kan besloten worden tot actualisatie van Normblad 8001-8002 met het oog op de Omgevingswet en de nieuwe verdeling van bevoegdheden onder de Omgevingswet.</p>
32. Onderhoud en ontwikkeling van en bijdrage aan websites en andere informatieve documenten	<p>Voor bodembeheer betreft het:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sikb.nl - pokb.nl - bronbemalen.nl - baggernet.info - waterbodewijzer.nl - voordatubegintmetsaneren.nl - bodembreedacademie.nl <p>Tevens diverse waaiers + factsheets. Voorzien is de update van de waaier voor bronbemalen n.a.v. van de actualisatie van BRL 12000.</p>
33. Examenregeling MKB	Doorlopende activiteit.
34. Congressen & symposia	<p>SIKB-jaarcongres op 24 september 2020.</p> <p>BodemBreed Symposium op 9 april 2020; SIKB neemt deel in programmacommissie en is, in samenwerking met TTE, Bioclear Earth en Bodem+, betrokken bij een sessie over opkomende technieken.</p>
35. Bijdrage aan digitale nieuwsbrief 'Tussen bodem en ondergrond'	2-wekelijkse nieuwsbrief i.s.m. Rijkswaterstaat, TNO, RIVM en Deltares.
36. Opleiding Veldwerk Waterbodemonderzoek	Twee- tot driedaagse opleiding. In 2020 twee uitvoeringen voor maximaal 18 deelnemers. In de loop van 2020 i.s.m. Stichting Bodembeheer Nederland ontwikkeling van e-learning module / blended learning concept.

PROJECTENLIJST Jaarplan Bodembeheer 2020

37. Cursus 'Interferentie bij gesloten bodemenergiesystemen'	Ontwikkeling en uitvoering beoogd in eerste helft 2020. Doelgroepen: ontwerpers en toetsers van meldingen en vergunningen bij bevoegde gezagen.
38. Communicatie over de bijdrage van kwaliteitsborgingsschema's aan opgaven van circulaire economie en energietransitie.	De betekenis van het systeem van kwaliteitsborging in de uitvoering van grondverzet en bij ontwerp en realisatie van bodemenergiesystemen zichtbaar maken in de communicatie.

Bijlage 2. Overzicht uitvoering jaarplan 2019

Uitvoering projecten Jaarplan Bodembeheer 2019	
Activiteit	Status op 31-12-2019
I. Programmalijn Effectief en actueel stelsel	
A. Algemeen	
1. Harmoniseren schema's bodembeheer	Doorlopend in 2020. In 2019 gestart met generieke structuur voor de competentie-eisen ter harmonisatie van wijze van formulering van opleidings- en ervaringseisen in alle bodem-BRL-en.
2. Vervolg actualisatie BRL 1000, 2000, 6000, 7000 en 7500 en 9335 en onderliggende protocollen	Doorlopend in 2020. Uitvoering in combinatie met activiteit 16 van 2019. Eind 2019 gewijzigde protocollen 6001, 6002, 6003, 7001, 7002 en 7003 in ontwerp vastgesteld door CCvD en is de openbare reactieronde gestart. In de overige documenten zijn praktijkpunten doorgevoerd, ontwerp-wijzigingen zijn vastgesteld door CCvD. Openbare reactieronde is eind 2019 gestart. In 2020 vervolg met openbare reactieronde, HUF-toets en RvA-toets.
3. Versnelling procedures	Overleg met I&W en RvA om een procedure te ontwikkelen waarmee de frequente aanpassing van kwaliteitsborgingsschema's, en de wettelijke verankering daarvan, onder de Omgevingswet mogelijk blijft. In 2019 is afstemming gevonden met I&W en de RvA over de processtappen in relatie tot Rbk 2021.
4. Ringonderzoek certificerende instellingen	Geen uitvoering aan gegeven in 2019.
5. Monitoring uitvoering certificaathouders	Voltooid.
B. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
6. Analyse vervolgoers kwaliteitsborging bodemonderzoek – fase 2: formuleren maatregelen	Voltooid.
7. Vertaling nieuwe normen voor uitloogtesten EU-Bouwproducten-verordening (CPR) in AS3000 en mogelijk Protocol 9335-9, AP04 en protocol 1002-1003	Nog niet van toepassing in 2019. Vaststelling van de Europese normen voor uitloogtesten voor bouwproducten is nog in voorbereiding.
8. Vertalen uitkomsten van het onderzoek 'Asbest en puin' naar relevante veldwerkprotocollen	Geen uitvoering aan gegeven in 2019. Activiteit wordt gestart na vertaling van de uitkomsten van het onderzoek naar de NEN-normen voor bodemonderzoek.
9. Herziening Protocol 6003 en 7003	Doorlopend in 2020. In ontwerp vastgesteld door CCvD. Openbare reactieronde eind 2019 gestart. In 2020 volgt verwerking van reacties, HUF-toets en RvA-toets en definitieve vaststelling door CCvD.
10. Doorvertalen aanpassing NEN 5720 naar Protocol 2003, 7510 en 7511	Doorlopend in 2020. Aanpassing in 2003 nodig (zie activiteit 8, 2020). Geen aanpassingen in 7510 en 7511 nodig.

Uitvoering projecten Jaarplan Bodembeheer 2019	
Activiteit	Status op 31-12-2019
11. Aanvulling Richtlijn Baggervolumebepalingen	Doorlopend in 2020. In 2020 volgt verwerking van reacties openbare reactieronde en definitieve vaststelling door CCvD.
C. Mechanisch boren, bodemenergie en bronningen	
12. BRL SIKB 11000, Ontwerp, Realisatie en Beheer en Onderhoud van het ondergronds deel van installaties voor bodemenergie	Voltooid. Actualisatie afgerond, nieuwe versie van BRL en protocol vastgesteld. Treedt in werking met eerstvolgende wijziging Rbk, waarschijnlijk 1 april 2020.
13. Actualisatie BUM en HUM Bodemenergie	Geen wijzigingen van de documenten in 2019. In 2019 in samenwerking met RWS Bodem+ de rekenmethode voor toetsen van interferentie bij kleine gesloten bodemenergiesystemen gevalideerd en geautomatiseerd. De nieuwe geautomatiseerde rekentool (ITGBES) is eind 2019 gepubliceerd. Vaststelling door CCvD van het gebruik van de ITGBES via de BUM en HUM Bodemenergie voor gemeentelijke taken verwacht 1 ^e kwartaal 2020.
14. Aanpassing BRL 2100 Mechanisch boren	Actualisatie afgerond. Wijzigingsblad vastgesteld, inclusief implementatie wettelijke dubbele erkenningsplicht voor boren voor bodemenergiesystemen. De wijziging treedt in werking met eerstvolgende wijziging Rbk, waarschijnlijk 1 april 2020. Reikwijdte is ongewijzigd gebleven, dat onderdeel wacht afronding discussie, o.l.v. Ministerie van I&W, over effecten van wijzigingen reikwijdte erkenningsplicht.
15. Actualisatie Richtlijn Brandputten (Stichting Erkenningsregeling voor het Grondboor- en Bronbemaalingsbedrijf, 2007)	Doorlopend in 2020.
II. Programmalijn Instrumenten bij de tijd en toekomstbestendig	
A. Algemeen	
16. Implementatie Omgevingswet en Omgevingsbesluiten in kwaliteitsborgingsschema's voor bodembeheer	Doorlopend in 2020. Impactanalyse Omgevingswet op SIKB documenten afgerond in april 2019. Eind 2019 zijn de wijzigingen in de schema's onder de erkenningsplicht in ontwerp vastgesteld door CCvD en is de openbare reactieronde gestart. In 2020 vervolg met openbare reactieronde, HUF-toets en RvA-toets (in combinatie met activiteit 2).
B. Digitaal werken	
17. Bijdrage bodeminformatiebeheer in het kader van Convenant-afspraken, Omgevingswet en BRO	Doorlopende activiteit. Voorzetting inspanningen ter bevordering van toepassing datastandaard SIKB0101 en kwaliteitsborging bij trajecten waarin uitwisseling van digitale gegevens wordt voorbereid (BRO, Digitaal Stelsel Omgevingswet).
18. Verkenning databeheer van meetresultaten verkregen met nieuwe onderzoekstechnieken	Niet gestart. Verkennen of en hoe meetresultaten die ingewonnen worden met de XRF, zoals beschreven in SIKB-handreikingen 8101, 8102 en 8103, toegevoegd kunnen worden aan datastandaard SIKB 0101.

Uitvoering projecten Jaarplan Bodembeheer 2019	
Activiteit	Status op 31-12-2019
	Uitvoeren in samenhang met inbedding van geofysische meetmethoden in veldwerkprotocollen (te starten in 2020).
C. Hergebruik grond en baggerspecie en (water)bodemsanering	
19. Besluitvormingsproces aanpassingen m.b.t. Nieuwe Bedreigingen	Verkenning in diverse SIKB-gremia over gewenste wijzigingen in de kwaliteitsborgingsschema's voor bodembeheer t.a.v. de opkomende nieuwe verontreinigingsparameters, mede in relatie tot de opgave van 'Circulaire economie' en aan de hand van het Tijdelijk Handelingskader voor PFAS dat medio 2019 is gepubliceerd door het Ministerie van I&W.
20. Pilot generieke alternatieve werkwijze	Gestart. De pilot met evaluatie daarvan loopt door in 2020.
D. Mechanisch boren, bodemenergie en bronneringen	
21. Sleufloze boortechnieken	
a. Validatie protocol Boogboringen	Doorlopend in 2020.
b. Richtlijn voor geotechnisch vooronderzoek bij sleufloze boortechnieken	Voltooid. Vastgesteld als Protocol Geotechnisch grondonderzoek sleufloze technieken in CCvD 1 ^e kwartaal 2019.
c. Kennisdocument sleufloze boortechnieken voor bevoegde gezagen	Niet gestart. Uitvoering in 2020.
22. Bijdragen aan overgang van NEN 5104 Boorbeschrijvingen en 5706 Zintuigelijke waarnemingen naar NEN-EN ISO 14688 en NEN-EN-ISO 25177	Doorlopende activiteit. Deze overgang heeft gevolgen voor BRL 2000, BRL 2100, BRL 6000, BRL 7000, BRL 12000 en het protocol voor geotechnisch grondonderzoek bij sleufloze boortechnieken. Met het NEN is overleg gestart over de mogelijkheden van het starten van een gezamenlijk project en de daarvoor te maken onderlinge afspraken.
III. Programmalijn Kennis op orde	
23. Bijeenkomsten kennisoverdracht en kennisdelen	Platforms: a) Platform Bodembeheer: een bijeenkomst over Bodembeheer van de toekomst, en een bijeenkomst over nieuwe (onderzoeks)technieken voor bodem. b) Platform Toezicht Bodem: een bijeenkomst over innovatie en samenwerking bij ketengericht bodemtoezicht. c) Platform Baggernet: een bijeenkomst over nuttig toepassen van slib uit de Eems-Dollard, en een bijeenkomst over het tijdelijk handelingskader voor PFAS. d) Platform Bronbemalen: Geen bijeenkomsten in 2019. Reflectie met BouwendNI naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van het platform. Losse themabijeenkomsten: - In het voorjaar van 2019 twee voorlichtingsbijeenkomsten over de aanpassingen in de SIKB-schema's voor bodembeheer per 30-11-2018 en voorgenomen wijzigingen in 2019.
24. Platform Overheid en Kwaliteit Bodem / POKB	Voltooid.
25. Onderhoud en ontwikkeling van en bijdrage aan websites	Doorlopende activiteit.

Uitvoering projecten Jaarplan Bodembeheer 2019	
Activiteit	Status op 31-12-2019
en andere informatieve documenten	
26. Examenregeling MKB	Doorlopende activiteit.
27. Congressen & symposia	Voltooid.
28. Bijdrage aan digitale nieuwsbrief 'Tussen bodem en ondergrond'	Doorlopende activiteit.
29. Opleiding Veldwerk Waterbodemonderzoek	Doorlopende activiteit. In 2019 hebben twee uitvoeringen voor ca. 18 deelnemers plaatsgevonden.